A/A: 1244907
Εντυπο: ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ
Ημ/νία: 17/02/2005
Σελίδα: 29
Κατηγορία: Τέχνης έργα

Δυσεύρετο αγαθό η θεατρική ψυχαγωγία

Της ΣΩΤΗΡΙΑΣ ΜΑΤΖΙΡΗ

Δημόσιο πλυντήριο αργά τη νύχτα, κάπου στην αχανή αμερικάνικη ενδοχώρα. Εκεί όπου ζει η άχρωμη, ανώνυμη φυλή της θρησκόληπτης λευκής πλειοψηφίας, τελευταία υπό το παγκόσμιο μικροσκόπιο, καθώς με την ψήφο της ορίζει και την τύχη του πλανήτη. Μια Αμερική που ελάχιστα γνωρίζουμε, μιας και οι προβολείς προτιμούν τις φιλελεύθερες και πιο ενδιαφέρουσες ακτές της, ανατολικά και δυτικά, που όμως μας επισκέπτεται συχνά-πυκνά μέσα από την αμερικάνικη δραματογραφία.

Το αμερικάνικο θέατρο είχε ανέκαθεν μια προτίμηση στις μικρές κοινωνίες της επαρχίας, στον περιφραγμένο προσωπικο-οικογενειακό κόσμο, καταφύγιο και κόλαση συνάμα, δίπλα στον τερατώδη πολύμορφο γιγαντισμό της αμερικάνικης πραγματικότητας. Λες και όσο πιο ισχυρά ασκεί η Αμερική τον ρόλο της ως παγκόσμια δύναμη, τόσο βαθύτερα τρυπώνουν οι συγγραφείς στο κουκούλι των ενδοοικογενειακών δραμάτων και στα έγκατα του ψυχαναλυτικού εγωκεντρισμού, κλειδώνοντας απέξω την όποια μεταφυσική ανησυχία και πλατύτερη αίσθηση της ανθρώπινης περιπέτειας. Κάποτε, μέσα από την εκρηκτική ευαισθησία μεγάλων συγγραφέων, η καθημερινότητα και οι ψυχώσεις της απογειώνονται σε σημαντικό θέατρο. Τα υπόλοιπα πονήματα μένουν αδύναμα παρακλάδια μιας μεγάλης παράδοσης.

Στο μυστήριο της ψυχής

Ετσι παλιομοδίτικο και τυποποιημένο φαντάζει το μονόπρακτο «Στους 90°C» στο Θέατρο επί Κολωνώ. Η Μάρσα Νόρμαν, μία από τις λιγοστές καταξιωμένες γυναίκες συγγραφείς του νεότερου αμερικάνικου θεάτρου, φιλοδοξεί στα έργα της (ανάμεσά τους και τα βραβευμένα με Πούλιτζερ και Τόνι «Καληνύχτα Μητέρα» και «Getting out») να ξεπεράσει τις καταβολές της ηθογραφικής τέχνης και να υψωθεί πάνω από τη φωτογραφική απόδοση της πραγματικότητας, βουτώντας στο ανεξιχνίαστο μυστήριο της ανθρώπινης ψυχής. Μια υπέρβαση που μπορεί να πραγματοποιηθεί μόνο με τη διαμεσολάβηση του ποιητικού λόγου. Ενός δυσεύρετου αγαθού, που συχνά συγχέεται με την άκρατη αισθηματολογία, η οποία «Στους 90°C» πυροδοτείται από αναδρομές σε ένα επιβαρημένο παρελθόν, οικογενειακά αδιέξοδα, μια αίσθηση ζοφερού μυστηρίου, πολλή μοναξιά και επαρχιακή πλήξη.

Σε ένα σκηνικό της ερημιάς (Χριστίνα Κάλμπαρη), σαν πίνακα του Εντουαρντ Χόπερ, συναντούμε δύο γυναίκες άγνωστες μεταξύ τους, να πλένουν τα ρούχα των ανδρών τους -αν και φευγάτοι και οι δύο, ο ένας στην άλλη ζωή, ο άλλος με άλλη γυναίκα. Η μπουγάδα, που παραδόξως δεν περιέχει τίποτε δικό τους, έχει τη συμβολική χροιά «κάθαρσης» από προβλήματα ζωής, συνηθισμένα αλλά όχι απλά και ευθύγραμμα. Οι γυναίκες κουβεντιάζουν για μαγειρική, άνδρες, εγκατάλειψη. Δηλαδή η νεότερη, που εξομολογητικά εξωστρεφής και ανυποχώρητα φλύαρη (Αννα Πορφύρη: τζιν/μπούκλες/εξωφρενική τσίχλα) επιμένει σε μια επικοινωνία με τη στυφή, στερημένη, αμίλητη μεσήλικη (Μαριάννα Λαμπίρη).

Ο ψυχογραφικός ρεαλισμός του έργου, αβανταδόρικος και εύπεπτος, δεν

μετουσιώνει τους σχηματικούς χαρακτήρες σε πολυεπίπεδους, ούτε το κοινότοπο σε πολύτιμο δραματικό υλικό. Κι όμως η παράσταση έχει ενδιαφέρον, χάρη σε μια σκηνοθεσία με ρυθμό και χιούμορ (Δημήτρης Κομνηνός) και κυρίως χάρη στις ερμηνείες δύο νεότατων ηθοποιών, που ως άξιοι επαγγελματίες αποδίδουν διαστάσεις αλήθειας σε φωτοτυπίες ανθρώπων και θεατρικότητα σε ένα εργάκι τόσο επίπεδο, που στην προσμονή του για κάτι να συμβεί, ο θεατής φαντασιώνει γρίφους και αιφνίδιες ανατροπές, όπως, π.χ., η αποκάλυψη ενός φόνου που θα εξηγεί τη σπουδή της χήρας να ξεφορτωθεί με αγγελία τα κηπευτικά εργαλεία για να εξαφανίσει τα ίχνη του εγκλήματος. Αλλά μπα...

Το μεγάλο γέλιο

Χρόνια τώρα βλέπουμε στις καταχωρίσεις των αθηναϊκών θεαμάτων τις «Νύχτες Κωμωδίας της Λουκίας Ρικάκη», ενισχυμένες στα περιοδικά και από ένα τεράστιο γέλιο με αμέτρητα δόντια και την άπαιχτη υπόσχεση μιας «100% κωμωδίας». Ο τίτλος είχε παραδόξως ήδη μια αίσθηση μπαγιάτικου, ίσως γιατί τόσο εγγυημένο ξεκάρδισμα θύμιζε τις ηχογραφημένες κονσέρβες γέλιου των ζωντανών αγγλοαμερικάνικων τηλεοπτικών σόου, απ' όπου κατάγεται η stand-up comedy.

Ετσι βρεθήκαμε πέρυσι στο BOOZE της Κολοκοτρώνη, από περιέργεια γι' αυτή την ξένη παραθεατρική ψυχαγωγία που έχει κάτι από καμπαρέ, επιθεώρηση, Γιώργο Οικονομίδη, showbiz, και τίποτε από τη θεατρική σύμβαση και τον οπτικό εξοπλισμό τους. Ηθοποιός και ατάκες σκέτοι και έκθετοι στη διάθεση του κοινού. Δύσκολα πράγματα.

Χωρίς τεχνικές κωμικού παιξίματος, χωρίς δεξιοτεχνίες σατιρικού λόγου, οι νεαροί ερασιτέχνες (ή και επαγγελματίες ηθοποιοί;) ορμούσαν πάνω στο δύσκολο καθήκον, καθένας με το προσωπικό του χιούμορ, άλλος περισσότερο ή λιγότερο ετοιμόλογος κι επινοητικός, αλλά κανείς αμήχανος. Η βραδιά είχε τη δροσιά του αυθόρμητου γεγονότος, έτοιμου να καταποντιστεί στο χάλι όσο και να απογειωθεί σε ένα αυθεντικό ομαδικό καλαμπούρι, σαν λυτρωτική ομαδική ψυχοθεραπεία. Οι «Νύχτες» σε μια ομολογουμένως ένδοξη στιγμή τους.

Ενα χρόνο αργότερα, στο νέο στέκι τής Αιόλου, Trickytricart, το «100%» κωμωδία έμοιαζε με ευφημισμό. Ισως έφταιγε ο άχαρος λαχανί-νέον-φώτιστος χώρος, ίσως η βροχή που εμπόδισε το άλλο ήμισυ της παράστασης, τους θεατές, να 'ναι εκεί, ίσως η κόπωση της ομάδας -δέκα χρόνια stand-up κωμωδίας, έστω με συνεχείς αλλαγές προσώπων και ρεπερτορίου δεν αντέχονται εύκολα- και το νέο πρόγραμμα άσθμαινε από παρακμή.

Δίχως ένα νούμερο της προκοπής, οι πέντε κωμικοί έδιναν μάχη να σώσουν μια «εύθυμη» βραδιά που έγερνε βαριά προς το άνοστο. Ο Σαλονικιός Γκουρού Ο Νυχοφάγος, η ευτραφής ώριμη Νίκη (Χατζηγεωργίου), που ελλείψει γενναίων θεμάτων έκανε «απόσβεση» της άδικης φύσης της αυτοσαρκαζόμενη, οι Κωνσταντίνος Ραβνιωτόπουλος - παρουσιαστής και Κώστας Κουκούτσης, τσαλαβουτούσαν ανάμεσα σε χοντροκομμένα καλαμπούρια και ετεροχρονισμένα λεκτικά σταυρόλεξα για Ολυμπιάδα, Γιουροβίζιον, Εθνική Ελλάδας. Τη ζόρικη βραδιά ζέστανε κάπως ο χαριτωμένος Μπεμπέκος με δυο-τρία gags για τα διαχρονικά σεξ-κουτσομπολιό-ναρκωτικά, την κιθάρα και τα τραγούδια του.

Το καλό είναι ότι τα παιδιά δεν «σκοτώνονται» για σταριλίκι. Είναι χαλαροί, άμεσοι, συμπαθητικοί, χωρίς ωραιοπάθειες (πιθανόν με εντελώς διαφορετικά επαγγέλματα την ημέρα). Παίρνουν τον εαυτό τους τόσο σοβαρά όσο επιτρέπει το παιχνίδι των παιδιών που παίζουν τους θεατρίνους. Αλλά τι ακριβώς κάνει η Λουκία Ρικάκη σε αυτές τις «Νύχτες», που αλλάζουν πρόγραμμα και συντελεστές κάθε βράδυ;

«Θέλω να είμαι ρηχή»

Οπως δήλωσε κι η νομπελίστα Ελφρίντε Γέλινεν («θέλω να είμαι ρηχή»), προφανώς μπαϊλντισμένη από την τόση πνευματικότητα, είπαμε κι εμείς να παρηγορηθούμε έπειτα από όλες τις βαθυστόχαστες σημειολογικές ακροβασίες και τα περίτεχνα φτερουγίσματα του φετινού θεατρικού χειμώνα, τρυπώνοντας στο «CLUB 22» για λίγο κλασικό «Καμπαρέ».

Ξαναζεσταμένο φαγητό στην πιο απογοητευτική εκδοχή του (διότι φιλάρεσκο και «αναθεωρημένο»), το περίφημο μιούζικαλ των Μάστεροφ-Κάντορ-Εμπ νέκρωσε στη Βουλιαγμένης τις προσδοκίες μας για λίγη ζουμερή ψυχαγωγία. Αρτια, με μια επιδέξια «τεχνική μάχης» στην πρίζα, η παράσταση ξεχώριζε, εν τούτοις, για την απουσία αυθεντικού χιούμορ και σπιρτάδας ζωής, θυμίζοντας πόσο γερασμένο μπορεί να δείχνει ένα έργο που πριν από 40 χρόνια άναβε φωτιές στο Μπροντγουέι με τη δύναμη της σάτιράς του.

Η επινοητικότητα ενός κατά τα άλλα επινοητικού σκηνοθέτη (Κωνσταντίνος Αρβανιτάκης) εξαντλείται στην αλληλοδιαδοχή των αυτονόητων: στα τυπικά άλλης μιας αναπαράστασης του μεσοπολεμικού Βερολίνου λίγο πριν από τη μεγάλη κατρακύλα (φωτισμοί, μακιγιάζ, κοστούμια), με τους αγκυλωτούς σταυρούς και τους τραβεστί ως γκροτέσκα σύμβολα μιας ιστορικής ανθρώπινης παρακμής.

Κάμποσες ημίγυμνες χορεύτριες ανακατεύονται νωχελικά ανάμεσα στους θεατές, διασχίζουν τη σκηνή με βηματισμό Πίνα Μπάους ή τραγουδούν σε δύσληπτα ελληνο-αγγλο-γερμανικά. Μένουν οι σταρ της βραδιάς. Μια αληθώς λαμπερή και ικανή Εβελίνα Παπούλια, που χορεύει και τραγουδά με την ενέργεια ρόμποκοπ, και ένας εντυπωσιακός Ακης Σακελλαρίου που κάνει τα πάντα (κομπέρ, ντιζέζ, Χίτλερ, κλόουν, νταβατζής), χορεύει και τραγουδά -επιπλέον έχει στιλ και χιούμορ. Μόνο που μας αφήνει με την απορία τι γυρεύει εκεί.

ΥΓ. - «CLUB 22»: Η αδύνατη αγορά ενός προγράμματος («δεν έχουμε») και η άκαρπη ανίχνευση πληροφοριών («δεν ξέρουμε») ευθύνονται για την αποσιώπηση των υπόλοιπων συντελεστών της παράστασης.

Εσωτερικά: «Στους 90°C» (Θέατρο επί Κολωνώ), «Νύχτες κωμωδίας» (Trickytricart), «Καμπαρέ» (Club 22)
Λεζάντες: Από την παράσταση «Στους 90°C» στο Θέατρο Επί Κολωνώ: Αννα Πορφύρη και Μαριάννα Λαμπίρη
Διάφορα: ΚΡΙΤΙΚΗ ΘΕΑΤΡΟΥ
Πηγή: ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ
Θέμα: ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΟ